Valiokunnan lausunto MmVL 6/2026 vp─ U 2/2026 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta luomuasetuksen muuttamiseksi

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta luomuasetuksen muuttamiseksi (U 2/2026 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- erityisasiantuntija Annika Öhberg, maa- ja metsätalousministeriö
- jaostopäällikkö Marja Ylätalo, Ruokavirasto
- erityisasiantuntija Mari Raininko, Elintarviketeollisuusliitto ry
- asiantuntija Johanna Andersson, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- asiantuntija Cecilia Nyholm, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Luonnonvarakeskus
- Suomen Eläinlääkäriliitto ry
- Suomen Siipikarjaliitto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei huomautettavaa:
- Luomuliitto ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Pääasiallinen sisältö

Komissio julkaisi 16.12.2025 ehdotuksen (COM (2025) 780 final) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2018/848 muuttamisesta tiettyjen tuotanto-, merkintä- ja sertifiointisääntöjen sekä kolmansien maiden kanssa käytävää kauppaa koskevien tiettyjen

sääntöjen osalta. Ehdotuksen keskeiset muutokset liittyvät luomumerkintöihin ja EU:n luomutunnuksen käyttöön kolmansista maista tuotavissa luomutuotteissa sekä niistä valmistetuissa tuotteissa. Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisun (C-240/23 Herbaria Kräuterparadies) perusteella pelkästään unionin sääntöjä vastaavien eli vastaavuusjärjestelmän piirissä tuotettujen tuotteiden merkinnöissä ei voida automaattisesti käyttää EU:n luomutunnusta. Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisun perusteella komission ehdotuksessa sallittaisiin tietyin lisäedellytyksin luomutunnuksen käyttö myös tällaisille tuotteille, jotta kuluttajien odotukset, reilu kilpailu ja luottamus luomumerkintään säilyvät. Samalla pidennettäisiin kolmansien maiden vastaavuusjärjestelmän voimassaoloa vuodesta 2026 vuoteen 2036 kaupan häiriöiden välttämiseksi.

Ehdotus sisältää myös useita käytännön tuotantosääntöjä koskevia muutoksia. Luomutuotannossa hyödynnettävissä jalostus- ja varastointitiloissa voitaisiin jatkossakin käyttää markkinoilla olevia puhdistus- ja desinfiointiaineita ilman erillisiä hyväksymislistoja. Pienimuotoisten toimijoiden hallinnollista taakkaa kevennettäisiin helpottamalla sertifiointivelvoitteista vapauttamista ja ryhmäsertifiointia koskevia sääntöjä. Lisäksi eläintuotannon sääntöjä täsmennettäisiin erityisesti viiriäisten kasvatuksen, lääkkeiden varoaikojen ja siipikarjan ulkoilua sekä tuotantoyksiköiden kokoa koskevien vaatimusten osalta.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää tervetulleena yksinkertaistamisehdotuksia luomuasetukseen. Valtioneuvosto tukee komission tavoitteita sääntelyn yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Valtioneuvoston tavoitteena on parempi ja vähäisempi EU-sääntely.

Valtioneuvosto kannattaa vastaavuustarkoituksessa tai kauppasopimuksen nojalla hyväksytyistä kolmansista maista tuotaville tuotteille asetettavia lisävaatimuksia luomutunnuksen käytön mahdollistamiseksi näille tuotteille. Hallinnollisen taakan lisäämistä tulisi kuitenkin välttää.

Valtioneuvosto pitää komissiolle ehdotettua, luomutunnuksen käyttöön liittyvien sääntöjen muuttamista koskevaa säädösvallan siirtoa sekä sen rajauksia perusteltuina.

Valtioneuvosto kannattaa kolmasmaakaupan jatkuvuutta turvaavan vastaavuusjärjestelmän jatkamista.

Valtioneuvosto kannattaa selkeyttäviä muutoksia kotieläintuotannon sääntöihin ja eläinlääkinnällisiin varoaikoihin liittyen.

Valtioneuvosto kannattaa puhdistus- ja desinfiointiaineiden käyttöön liittyvien sääntöjen yksinkertaistamista luomutuotannossa.

Valtioneuvosto kannattaa pientoimijoiden sertifiointivaatimuksiin liittyviä yksinkertaistamistoimia.

Valiokunnan lausunto MmVL 6/2026 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Komission ehdotuksen tavoitteena on selventää Euroopan unioniin tuotavien luonnonmukaisten tuotteiden merkintöjä ja kuluttajainformaatiota, keventää hallinnollista taakkaa sekä parantaa sääntelyn toimivuutta elinkeinonharjoittajien kannalta. Valiokunnan saamassa lausuntopalautteessa ehdotettuja muutoksia on kannatettu, eikä valiokunnalla ole valtioneuvoston kantaan huomauttamista. Valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotetut muutokset tulevat voimaan mahdollisimman nopeasti. Ehdotukseen sisältyy keskeinen muutos, joka koskee kolmansissa maissa vastaavuusjärjestelmän piirissä tuotettuja tuotteita. Komission ehdotuksessa sallitaan tietyin lisäedellytyksin luomutunnuksen käyttö myös näille tuotteille. Lisäksi ehdotuksen toteutuessa kolmansien maiden vastaavuusjärjestelmän voimassaoloa pidennetään vuodesta 2026 vuoteen 2036 kaupan häiriöiden välttämiseksi. Vastaavuusjärjestelmän jatkaminen turvaa EU:ssa toimivien maataloustuotteita jalostavien yritysten raaka-aineiden saantia sekä vientimahdollisuuksia.

Elintarvikemerkintöjen osalta komission ehdottaa, että luomutuotantoon viittaavia ilmaisuja, kuten ”bio”, voidaan käyttää tuotteissa, jotka täyttävät EU:n tuotantosäännöt tai jotka tuodaan vastaavuustarkoituksessa tai kauppasopimuksen nojalla hyväksytyistä kolmansista maista. Pakatuissa elintarvikkeissa luomutunnuksen käyttö on pakollista, jollei tuote sisällä yli viittä prosenttia sellaisia vastaavuustarkoituksessa tai kauppasopimuksen nojalla hyväksytyistä kolmansista maista peräisin olevia maatalousperäisiä tuotteita, jotka eivät täytä liitteen VII lisävaatimuksia. Sääntöjen tarkoituksena on suojata kuluttajien luottamusta luomutuotantoon ja välttää kuluttajia harhaan johtavien merkintöjen käyttöä.

Luomutuotannon sääntöjä ehdotetaan yksinkertaistettaviksi erityisesti viiriäisten kasvatusta, lääkkeiden varoaikoja, siipikarjan ulkoilua ja tuotantoyksiköiden kokoa koskevien vaatimusten osalta. Valtioneuvoston kirjelmän mukaan etenkin eläinlääkkeiden käytön varoaikoihin ehdotetut muutokset ovat tärkeitä. Ehdotettujen muutosten myötä luomukotieläintuottajat voivat myydä tuotteitaan luomuna heti annostelun jälkeen, mikäli lääkkeen tuotetiedoissa varoajaksi on merkitty nolla vuorokautta. Nykyisin luomuasetuksessa vaaditaan vähintään 48 tunnin varoaika. Muutos vaikuttaa siten, että tuottajat välttyvät tuhoamasta tuotteita tai myymästä niitä tavanomaisena tuotteena loishäädön, kivunlievityksen tai kalsiumpuutteen hoidon jälkeen. Valiokunnan saamassa lausuntopalautteessa tuodaan esiin, että muutoksella on vaikutusta myös eläinten hyvinvoinnin kannalta. Valtioneuvoston tavoin valiokunta kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Valiokunnan saamassa lausuntopalautteessa kiinnitetään huomiota tarpeeseen jatkaa kotieläintuotantoa koskevien sääntöjen yksinkertaistamista. Nykyisin luonnonmukaista alkuperää olevan nautakarjan osalta vaaditaan, että eläin on luomusääntöjen alaisuudessa kolme neljäsosaa eliniästään. Kysymys on vähimmäisajasta, jona eläimiä on kasvatettava luonnonmukaisesti ennen kuin eläimiä tai eläintuotteita voidaan markkinoida luonnonmukaisesti tuotettuina. Vaatimus johtaa käytännössä kohtuuttoman pitkiin ja tulkinnanvaraisiin siirtymäaikoihin. Valiokunnan näkemyksen mukaan kysymyksessä on esimerkki säännöistä, joiden yksinkertaistamista on syytä tarkastella. Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä edistää luomulannoitteiden hyväksymistä ja käyttöä.

Valiokunnan lausunto MmVL 6/2026 vp

Komission ehdotuksen mukaan luomutuotannossa hyödynnettävissä jalostus- ja varastointiloissa voidaan käyttää markkinoilla olevia puhdistus- ja desinfiointiaineita ilman erillisiä hyväksymislistoja. Puhdistus- ja desinfiointiaineita koskevien muutosehdotusten odotetaan hyödyttävän luomutuotteita jalostavia ja varastoivia toimijoita. Luomutuotteita ja tavanomaisia tuotteita varastoidaan ja valmistetaan usein samoissa tiloissa, eikä kaikkien käytössä olevien puhdistus- ja desinfiointiaineiden käytön rajoittaminen luomuehtojen mukaisiksi ole mahdollista. Saaduissa lausunnoissa ehdotettua muutosta pidetään erittäin tarpeellisena ja kannatettavana. Valtioneuvoston tavoin valiokunta kannattaa sääntöjen yksinkertaistamista tältäkin osin. Valiokunta pitää tärkeänä selkiyttää sitä, että samalla omistajalla voi olla myös saman tuotantosuunnan tuotantoyksiköitä, joista osa on luonnonmukaisessa ja osa tavanomaisessa tuotannossa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 4.3.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ritva Elomaa ps
varapuheenjohtaja Anne Kalmari kesk
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Janne Jukkola kok
jäsen Antti Kangas ps (osittain)
jäsen Teemu Kinnari kok
jäsen Helena Marttila sd
jäsen Anders Norrback r
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Jenna Simula ps (osittain)
jäsen Timo Suhonen sd
jäsen Peter Östman kd
varajäsen Olga Oinas-Panuma kesk (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola